

REFLECTIES

NIKS LINKSE HOBBY'S

Premier Rutte was kristalhelder, begin april, schijnbaar alweer een eeuwigheid geleden. “We moeten geen schijntegenstelling creëren tussen volksgezondheid en de economie.” Zijn goede vriend Jort moest niet te serieus genomen worden. De gezondheid gaat boven alle overwegingen.

Door Erwin Angad-Gaur Illustratie: Robert Swart

Evengoed is er alle reden voor zorg om onze economie en met name de sectoren waarin (grote) groepen mensen samenkomen. Ook na 1 juni, wisten wij al snel, zou het leven niet snel terugkeren naar het ‘oude normaal’. Een ‘anderhalvemetersamenleving’ zal voor die sectoren nog maandenlang onwerkbaar zijn. Ook daar heeft de regering oog voor, maar niet in alle opzichten gelijkwaardig. Verschillende economische sectoren ontvangen tot op heden een verschillende behandeling. Meestal volgens aloude lijnen. Zo ontving onder meer de KLM ferme steun. Buitenproportioneel misschien, al hechten wij als handelsnatie en doorvoerhaven naar en van Europa grote economische waarde aan onze logistiek, een traditionele prioriteit voor onze beleidsmakers, veelal boven milieubeleid of andere overwe-

gingen verheven. De landbouwsector, de sierbloemenkwekers, ontvangt extra steun van 600 miljoen euro, liet minister Schouten half april aan de Kamer weten, ter compensatie van opgelopen verliezen. De 300 miljoen die haar collega voor Cultuur diezelfde dag trots presenteerde stak er schril bij af. De inhoud van de maatregelen des te meer: ook hier werd alleen voor het traditionele beleid met de traditionele prioriteiten gekozen. Geruchten uit het Haagse beweren dat de 300 miljoen voor Cultuur er vooral dankzij de 600 miljoen voor de landbouw kwam. Een geval van ‘Dank voor die bloemen,’ kortom. Des te pijnlijker feitelijk: gelden voor de cultuur kwamen er enkel om de gerichtheid op andere sectoren beter te kunnen verkopen. De entertainmentindustrie vormt een consistente blinde vlek in het gezichts-

veld van de overheid, bleek en blijkt telkenmale opnieuw. Ook nu, in tijden van crisis. De benadering van kunst en cultuur in Nederland is politiek een ongemakkelijke. Een erfenis van vele jaren. Het frame van ‘subsidieslurpers’ en ‘elitair vermaak’ is in discussies over cultuurbeleid al te vaak leidend. Met name vanuit ‘populistisch rechts’, maar ook vanuit ‘ondernemerspartijen’ als de VVD, die beter zouden moeten weten. De linkse politiek zet daartegenover graag de ‘intrinsieke waarde’ van cultuur, de verheffende waarde van de kunst. Een verheven narratief, dat ook de kunstwereld zelf graag uitdraagt, lobbyorganisaties als Kunsten 92 voorop. De Franse socioloog Pierre Bourdieu schreef er meerdere artikelen en boeken over: het culturele veld is te kenmerken door een demonstratieve

ontkenning van de economie. *L’art pour l’art*. ‘Alles van waarde is weerloos.’ ‘*All art is quite useless*.’ Spreken over nut, inkomen en winsten doet men niet graag.

De werkelijkheid is anders. De cultuursector en de culturele industrie vormen, ook in het protestantse Nederland, waar wij wel van sierbloemen houden, maar vooral voor de export, een bloeiend onderdeel van onze economie. Bloeiend in zijn intrinsieke waarde, zonder meer. Maar ook financieel. De cijfers spreken voor zich. Ze zijn de afgelopen weken vaak aangehaald: de cultuursector is goed voor 3,8 procent van het nationaal inkomen en goed voor 4,8 procent van de werkgelegenheid. (Voor de context: 1,7% van het BBP wordt bijeengebracht door landbouw, bosbouw en visserij.) Het is opvallend hoe veel en hoe vaak deze CBS-cijfers de afgelopen weken, bijna plotseling eensgezind, vanuit de wereld van kunst en cultuur opklonken. De nood is aan de man. Het is geen tijd meer voor imago. Hoewel ook de waarde van ‘troost’ en ‘verbinding’ vaak werd aangehaald. Vooralsnog met gering effect. De regering en de minister voor Cultuur onderhouden opnieuw, ook met de extra beschikbare middelen, voornamelijk de stenen: musea, culturele gesubsidieerde instituten en festivalorganisaties, in de hoop dat zij ooit, als het weer mogelijk zal zijn, ook de vele zzp’ers in de sector weer eens een podium zullen bieden. Een naïeve versie van de aloude trickle-down theorie. Geef de top maar centjes; ze druppelen vanzelf omlaag.

‘MAAR ALS DE HUIDIGE CRISIS IETS DUIDELIJK MAAKT IS HET DAT EEN MENTALITEITSVERANDERING NOODZAKELIJK IS’

De markt voor live evenementen ligt stil en zal langer stil blijven liggen, de stenen ongebruikt, een jaarinkomen is voor de meeste artiesten verloren. Ook het home entertainment kampt met lagere omzet en biedt geen compensatie; illegaal gebruik online dreigt opnieuw toe te nemen en Google en Facebook, die volgens de nieuwe Europese Auteursrecht Richtlijn eerlijk voor licenties zouden moeten gaan betalen, wachten geduldig de nationale implementatie van de nieuwe regels af, alvorens in beweging te zullen komen. Het water staat culturele ondernemers, zzp’ers, maar ook uitgevers en producenten, aan de lippen. Breder gedefinieerd zijn de cijfers nog pregnanter, is het belang nog duidelijker. Opvallend is dat lobbyorganisaties van de aloude gesubsidieerde cultuur die cijfers liever niet lijken te noemen: de auteursrecht-relevante sectoren zijn volgens onderzoek in opdracht van het ministerie voor Economische Zaken goed voor 6 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product en 7,4 procent van de totale werkgelegenheid. Dat is de werkelijk volle breedte en waarde van de culturele industrie. In deze sector(en) is een economische catastrofe gaande. Een onvermijdelijk drama, zonder meer: de volksgezondheid zal nog maanden, terecht, prioriteit krijgen boven publieke evenementen, theater en festivals; de advertentiemarkt zal niet binnen enkele

maanden herstellen, ook al mogen wij weer over straat. Door alleen de gesubsidieerde infrastructuur in stand houden doet het kabinet dan ook geen recht aan een essentiële sector, die meer nodig heeft dan stenen alleen om te kunnen overleven. En die breder is dan de gesubsidieerde sector alleen. Bovenal neemt de regering en neemt de minister daarmee het risico een belangrijke economische sector te laten afsterven. Een risico op langdurige werkeloosheid en beroep op sociale voorzieningen. Dat vraagt om meer investeringen dan enkele miljoenen voor de makers, hoe sympathiek en van belang ook. De kunst- en cultuursector, maar vooral Nederland, verdient een versnelde mentaliteitsverandering in politiek en bestuur. Het is tijd oude mythes, vooroordelen en retoriek over kunst en cultuur, minimaal tijdelijk, los te laten, te stoppen met imago-politiek en de illusie dat de gesubsidieerde sector de cultuurwereld vertegenwoordigt. Het is tijd oog te hebben voor de makers en ondernemers die daadwerkelijk aan de basis van deze sector staan en bovendien slecht toegang hebben tot de generieke overheidsmaatregelen (als de TOZO en de TOGS). In ons aller belang. Om de intrinsieke waarde van cultuur, natuurlijk, maar vooral voor onze economie. Niets ‘linkse hobby’s’, kortom – it’s the economy, stupid!

WIS BENT NIET WEERLOOS
 WIJ ZIJN NIET WEERLOOS
 mijn inkomen is waardeloos
 IK BEN NIET WEERLOOS
 KUNST IS W